

Gilbert Achar: Vad händer i Syriens nya krigskaos?

(Ur [Internationalen](#), 6 december, 2024)

[På bara några dagar, efter att ha varit relativt statiskt under några år, har Syrien på nytt förvandlats till en krigsskådeplats där Aleppo fallit för rebellernas blixtangrepp och svåröverskådliga intressen drabbar samman.

Mellanösternkännaren Gilbert Achcar reder ut vad kaoset handlar om.]

Utvecklingen liknar den senaste stora omkastningen på slagfälten som ägde rum 2016 när Assadregimen återtog kontrollen över Aleppo med iranskt och ryskt stöd och turkisk medverkan. Nu står vi inför en överraskningsattack genom en plötslig expansion av styrkorna från Hay'at Tahrir al-Sham (vanligen benämnd med sin arabiska akronym HTS), den salafistiska jihadistgrupp som sedan 2017 kontrollerar Idlibregionen i nordvästra Syrien. Som bekant går gruppens ursprung tillbaka till Jabhat al-Nusra, som grundades 2012 som en gren av al-Qaida i Syrien.

HTS' invasion av Aleppo de senaste dagarna genomfördes mot den syriska armé som backas upp av iranska och ryska styrkor. Turkiets roll var återigen att medverka, men i motsatt riktning den här gången, eftersom HTS har blivit beroende av Turkiet.

Låt oss titta närmare på detta kaos och börja med Turkiets roll. I början av det folkliga upproret i Syrien 2011 strävade Ankara efter att införa ett förmyndarskap över den syriska oppositionen och över landet i händelse av oppositionens seger. Därefter samarbetade man snart med vissa arabiska gulfstater för att stödja väpnade grupper under islamisk flagg när situationen militariserades och förvandlades. Från ett folkligt uppror riktat mot ett sekteristiskt, despotiskt familjestyre övergick utvecklingen till en sammandrabbning mellan två reaktionära läger, som utnyttjades av ett tredje läger vilket utgjordes av den kurdiska rörelsen. Denna händelsekedja banade väg för att de syriska territorierna utsattes för fyra ockupationer, utöver den sionistiska ockupationen av Golanhöjderna som inleddes 1967: Iransk ockupation (tillsammans med regionala styrkor som är knutna till Teheran, framför allt Libanons Hizbollah) och rysk ockupation som stöder Assadregimen; turkisk ockupation i två områden vid Syriens norra gräns; och amerikansk utplacering i nordost, till stöd för de kurdiska styrkor som konfronterar ISIS eller dess kvarlevor.

Vad har då hänt de senaste dagarna? Det första var den snabba kollapsen för Assadregimens styrkor vilken påminner om kollapsen för de reguljära irakiska styrkorna när ISIS korsade gränsen från Syrien sommaren 2014. Orsaken till dessa två kollapser ligger främst i den sekteristiska faktorn, med det gemensamma draget att den alawitiska majoriteten i de syriska styrkorna och den shiitiska majoriteten i de irakiska styrkorna inte ville riskera sina liv för att försvara områden med sunnimuslimsk majoritet. Läggs därtill den förbittring som skapats av Assadregimens misslyckande med att skapa stimulerande levnadsvillkor, särskilt i Syrien, som under flera år har genomgått en ekonomisk kris och en stor ökning av fattigdomen. Financial Times citerade (30 nov) en alawit som sa: "Vi är beredda att skydda våra byar och städer, men jag vet inte om alawiterna kommer att slåss för Aleppo stad... Regimen har slutat ge oss skäl att fortsätta stödja den."

Vad som står klart är att HTS, tillsammans med andra grupper under turkiskt förmyndarskap, har beslutat sig för att ta vara på den möjlighet som skapats av det försvagade iranska stödet till Assadregimen. Detta till följd av de stora förluster som drabbat libanesiska Hizbollah, Irans främsta väpnade gren i Syrien, på grund av Israels angrepp på Libanon. Denna försvagning, i kombination med det minskade ryska stödet till följd av invasionen av Ukraina, skapade en exceptionell möjlighet som HTS tog vara på.

Det står också klart att Turkiet välsignade denna attack. Sedan 2015 har Erdogans övergång till att spela det turkiska nationalistiska ackordet, tillsammans med hans allians med den turkiska extremhögern, inneburit att hans primära intresse har blivit kampen mot den kurdiska rörelsen. År 2016 gav Ankara de syriska oppositionsstyrkorna en dolkstöt i ryggen genom att låta den syriska regimen återta Aleppo med stöd av Iran och Ryssland. Det skedde i utbyte mot att Ryssland lät Ankara inleda Operation Eufratskölden och inta Jarabulusområdet med omnejd, norr om Aleppogovernementet, från de kurdiska styrkor som dominerade där.

Även den här gången utnyttjade Ankara HTS attack mot Aleppo för att släppa lös sina syriska stödstyrkor mot de kurdiska styrkorna. Erdogan hade tidigare försökt försonas med Bashar al-Assad och erbjudit honom stöd för att utvidga sin regims kontroll över det stora område där den kurdiska rörelsen är dominerande i nordost. Assads krav på att Turkiet i gengäld skulle överlämna de områden som landet kontrollerar vid den norra gränsen omintetgjorde dock försöket. Erdogan vände sig då mot Assad igen och gav grönt ljus för HTS:s attack, vilket retat upp den syriska regimen uppbäckare. Den ”skillnad i synsätt” som Irans utrikesminister hänvisade till under sitt besök i Ankara består i att Teheran ser HTS som det större hotet, medan Ankara ser det i de kurdiska styrkorna.

Trots en gemensam fientlighet mot den kurdiska rörelsen hade Teheran, Moskva och Damaskus ingått en långvarig vapenvila med kurderna och väntade på att läget skulle förändras så att de kunde återuppta offensiven för att kontrollera hela det syriska territoriet. Ankaras förhållande till den kurdiska rörelsen har emellertid förblivit extremt fientligt, i motsats till dess samarbete med HTS som kontrollerar Idlibregionen.

När det gäller Israel och USA följer de försiktigt vad som händer på marken, eftersom de två parterna – Assadregimen och HTS – i deras ögon är nästan lika dåliga (trots Förenade Arabemiratens ansträngningar att rentvå regimen och Ankaras ansträngningar att rentvå HTS). Den sionistiska statens främsta intresse är att hindra Iran från att ta tillfället i akt och stärka sin militära närvaro på syriskt territorium och hitta nya sätt att förse Hizbollah med vapen.

Slutligen, genom att underblåsa sekteristiska motsättningar, driver denna utveckling bort det enda hoppfulla perspektiv som uppstått under de senaste åren i Syrien och som utgjordes av de massiva folkliga protesterna mot de försämrade levnadsvillkoren som ägt rum i landet sedan 2020. Dessa protester började i Suwayda-regionen (bebodd av en drusisk majoritet) i de territorier som kontrolleras av regimen, och övergick snabbt till att kräva Bashar al-Assads avgång och regimen fall. De återupplivade därmed andan i det folkliga, demokratiska och icke-sekteristiska uppror som Syrien bevittnade under den arabiska våren för tretton år sedan.

Låt oss hoppas att förenandet av folkets intressen för försörjning och frigörelse inom en inte alltför avlägsen framtid kommer att leda till en förnyelse av den ursprungliga syriska revolutionen och

göra det möjligt för landet att återförenas på den demokratiska grund som pionjärerna bakom upproret 2011 drömde om.

Stor glädje att diktatorn Assad är störtad

(Ur [Internationalen](#), 9 december, 2024.)

Miljoner syrier, både på gatorna i de syriska städerna och på torg över hela världen, firar att Assad-klanens 50-åriga styre äntligen är över.

Efter ett brutalt inbördeskrig som pågått i nästan 14 år har rebellerna tagit över huvudstaden Damaskus och befriat tusentals politiska fångar.

Ryssland, en nära allierad till Assad, säger att diktatorn lämnat landet efter förhandlingar med rebellerna.

Det nya syriska styret, rebellerna med alla deras olika fraktioner, står nu inför uppgiften att få landet att läka efter den långa uppslitande konflikten.

Nu väntar en lång maktkamp mellan rebellarméns olika fraktioner.

Syrisk stats-television har sänt ett uttalande från en grupp rebeller som deklarerade att Assad hade störtats och alla fångar frigivits.

Rebellerna berättade att de hade frigivit människor som suttit fängslade i det ökända Saydnaya-fängelset. Människorättsgrupper säger att tusentals torterats och mördats innanför fängelsets murar. En video online rapporteras visa rebeller som bryter upp cell-dörrar och befriar kvinnliga fångar. Bland fångarna syntes minst ett litet barn.

Rebell-ledaren Anas Salkhadi framträdde i statstelevisionen och försäkrade Syriens religiösa och etniska minoriteter att ”Syrien tillhör alla. Inga undantag.”

— Vi kommer inte behandla folk på samma sätt som familjen Assad gjorde.

Alla är inte lugnade av rebelledarnas försäkringar. De fruktar att man har bytt ett brutalt förtryck mot ett annat.

Den schweizisk-syriske statsvetaren och socialisten Joseph Daher menar att det inte finns något motsägelsefullt i att känna både glädje och rädsla inför Syriens framtid.

Han skriver på plattformen X (tidigare twitter) att det är viktigt att påminna alla om att Bashar al-Assads regim och dess allierade är de främsta ansvariga för massakern på hundratusentals civila, samt massförflyttningar av civila och förstörelse, djup fattigdom och den nuvarande situationen i Syrien.

Men han tillägger att det finns ett större mål med den syriska revolutionen. Bortom att avsätta diktatorn Assad.

— Att bygga ett samhälle med demokratiska, jämlika och sociala aspirationer. Annars ersätter vi bara ett ont med ett annat.

Lars Henriksson: Syrien efter jublet

(Ur [Internationalen](#), 10 december, 2024.)

När den arabiska våren nådde Syrien 2011 var det en folklig reaktion på årtal av förtryck och fattigdom. Landets ekonomi hade slagits i spillror av såväl korruption som de klimatförändringar som torkat ut ”den bördiga halvmånen”, de områden där det mänskliga jordbruket en gång uppstod.

Al-Assads sekteristiska familjediktatur hade inget annat svar än massivt, dödligt våld. De folkliga upproren förvandlades till inbördeskrig där regeringar från när och fjärran av egna intressen stödde olika väpnade grupper och Assad kunde hålla sig kvar med hjälp av stöd från Ryssland, Iran och Hezbollah. Med en halv miljon döda och hälften av befolkningen på flykt, i och utanför Syrien, har det frusna inbördeskriget gjort Syrien till ett katastrofområde där 90 procent av befolkningen lever i fattigdom.

Den senaste veckans snabba kollaps för regimens styrkor visar hur isolerad den var. De väpnade grupperna med det islamistiska HTS i spetsen drog nytta av Rysslands, Irans och Hezbollahs egna problem och kunde, med Turkiet i ryggen, inta Damaskus utan motstånd.

Hur framtiden ser ut för det hårt prövade syriska folket är ännu för tidigt att säga.

Naturligtvis var den svenska extremhögerns överstepajas, Jimmie Åkesson, snabbt ute och försökte dra rasistiska poänger genom att ifrågasätta skyddsbehovet för de syriska flyktingarna nu när diktaturen fallit. Att hans första tanke var att skicka människor till en stat i upplösning där enligt FN 17 miljoner redan är i akut behov av humanitär hjälp, säger mycket om denne Tidöregeringens skuggminister.

Även om många nu med rätta firar fallet av al-Assads blodiga diktatur förskräcker tidigare erfarenheter av sekteristiska grupper som besegrat korrupta diktaturregimer. De krafter som verkar ha tagit makten i Damaskus har ett mörkt förflutet och inbördeskriget med alla sina oheliga allianser har rimligtvis skapat djupa sår mellan människor och etniska och religiösa grupper. I samband med offensiven mot al-Assads styrkor har Turkiet också trappat upp kriget mot det kurdiska självstyret i Rojava.

I skuggan av de militära konflikterna har det missnöje som utlöste upproren 2011 fortsatt att växa och under de senaste åren tagit sig uttryck i rader av folkliga protester. Framför allt i Suweida, en region som domineras av den drusiska folkgruppen, har det sedan 2023 exploderat i lokala generalstrejker och civil olydnad med krav på al-Assads avgång och förbättrade levnadsvillkor. Sådana krav på ett drägligt liv kommer att fortsätta resas nu. Förhoppningsvis innebär al-Assads fall att de kan organiseras mer kraftfullt och över alla de etniska och religiösa splittringar som den tidigare regimen utnyttjat. I sådana breda folkliga rörelser kring gemensamma krav, snarare än i uppörelser mellan olika väpnade fraktioner, kan ett hopp för Syrien skönjas.

Anticapitalistas om Assads fall

(Ur [Internationalen](#), 11 december, 2024.)

Al Assad-regimen har fallit i Syrien och den före detta diktatorn har fått asyl i Ryssland. Händelserna har ägt rum i svindlande fart och på 11 dagar har kleptokratin* som tycktes ha stabiliserat sin dominans kollapsat. Syrien är nu försatt i stor ovisshet, där glädje över tyrannens fall blandas med oro för framtiden. Det är inte konstigt: tyvärr är det reaktionära grupper som har störtat Al Assad, en osäker koalition mellan fundamentalistiska krafter från Al Qaida och en armé som finansieras direkt av Turkiet.

För att förstå hur man har hamnat i den här situationen är det nödvändigt att gå tillbaka till 2011. I de arabiska revolutionernas hetta och den djupa ekonomiska och sociala kris som orsakades av Al Assads nyliberala politik, började det syriska folket en period av protester där man strävade efter att förändra situationen och förbättra arbetarklassens levnadsvillkor. Snart, inför det brutala och oersonliga förtrycket och regimen oförmåga att lyssna på protesterna, ledde dessa mobiliseringar till att protesterna bröt samman och lokala råd bildades.

På klassiskt manér gick den syriska revolutionen in i en demokratisk fas. Avsaknaden av en tydlig politisk riktning och regimen våldsamma förtryck drev på en militarisering av konflikten. Den som var ansvarig för att tvinga fram detta inbördeskrig var regimen själv, den föredrog att mata reaktionära krafter genom att släppa jihadister från fängelserna och låsa in folkliga demonstranter, i stället för att erkänna att dess legitimitet kraschat. Att med tusentals fångar i fängelser (inklusive palestinier), miljontals landsflyktiga och drygt 600 000 döda, beskriva Al Assad-regimen som en bastion av "stabilitet" är ett makabert skämt. Trots sin uppvisade styrka har regimen visat sig vara beroende av utländska makter som Ryssland och Iran. När dessa länders regeringar bestämde sig för att de inte längre var intresserade av att försvara den, eftersom deras intressen låg någon annanstans, kollapsade regimen som ett korthus utan att någon försvarade den.

Det som stärkte de reaktionära krafterna var diktaturens krossande av det folkliga upproret. Först ISIS, idag HTS (Hay'at Tahrir al-Sham, från Al Qaida) och SNA (Syriens nationella armén), i den turkiska statens tjänst. Dessa krafter lyfter fram ett reaktionärt program och är fiender till de syriska folkklassernas frihet och frigörelse. Främmande makter har inga betänkligheter om att komma överens med dem för att försvara sina intressen i Syrien: Putin har redan meddelat att han är villig till en dialog med rebellerna för att behålla Rysslands baser i Medelhavet; USA, som formellt betraktar HTS som en terroristgrupp, har inga problem att betrakta den som en giltig samtalspartner och Turkiet försöker öka sin regionala styrka och krossa kurderna. Det finns en verklig fara att Syrien kommer in i en ny destruktiv fas, som förlängs under nya former jämfört med den som inleddes av Al-Assads blodtörstiga regim. Det kan komma att införas en stark auktoritär delning av landet, nationella minoriteter kan krossas, en ny diktatur uppstå eller underordna landet främmande maktens intressen. Israel, huvudfienden till folken i Mellanöstern, har redan utnyttjat situationen för att invadera nya delar av syriskt territorium.

Trots komplicerade förhållanden har syrier gått ut för att fira tyranniets fall. Skyldigheten för de politiska organisationer som står för socialistisk internationalism är inte att stödja någon blodtörstig diktator eller att hysa hopp om imperialistiska makter eller reaktionära krafter: det handlar om att stödja impulserna, i dag förvisso mycket försvagade, från alla syrier som försöker återvända till 2011 års väg och som vägrar att underordna sig de reaktionära krafter som idag ersätter Al Assad vid makten.

Långt ifrån att lita på den ena eller andra kapitalistiska makten, måste framtiden för det syriska folket och det kurdiska folket avgöras av deras folkliga klasser, garantera friheterna för kvinnor, queera och andra förtryckta grupper. Vi måste även intensifiera stödet till det palestinska motståndet, fördubbla kampen mot våra regeringars och företags delaktighet i det sionistiska folkmordet. Vägen till befrielse har aldrig varit enkel och det är vår politiska skyldighet att återuppliva internationalismen: detta är, långt ifrån alla fällor, det enda sättet att motverka och besegra de imperialistiska och reaktionära krafterna som försätter världen i katastrof.

*Kleptokrati: statsskick där ledande grupper och enskilda utnyttjar regeringsmakten för egen vinning.